

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 135'

ΜΕΡΟΣ Α' : ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (70 μον.)

Κείμενο 1 : Τύμπανα Πολέμου

Με ένα άρθρο του ο Μίκης Θεοδωράκης αποκαλύπτει μια συζήτηση που είχε με τον Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Μιτεράν.

-Τα τύμπανα πολέμου ηχούν και πάλι στη Μέση Ανατολή. Νέος στόχος η Συρία.

-Μ. Θ.: Το έχουμε, νομίζω, πει. Κάθε τόσο πρέπει να γίνεται και ένας πόλεμος για να κρατηθεί το επίπεδο ζωής στις χώρες που στηρίζουν την κοινωνική τους ανάπτυξη στην εξαγωγή του μαύρου θανάτου. Κάποτε ο πρόεδρος Μιτεράν μου εκμυστηρεύθηκε ότι εάν δεν πουλήσουν όπλα, θα πέσει κάθετα το επίπεδο της ζωής στη Γαλλία. Και όταν λέμε «όπλα», πρόσθεσε, εννοούμε μεγάλα, χοντρά, ακριβά, όπως αεροπλάνα, υποβρύχια, τανκς, πυραύλους και φυσικά σφαίρες, εκατομμύρια σφαίρες. [...]

- Και γιατί, κύριε Πρόεδρε, αντί να πουλάτε θάνατο, δεν φροντίζετε να πουλάτε ειρήνη; Αντί για σφαίρες τρόφιμα, αντί για πυραύλους ψυγεία, αντί για κανόνια αυτοκίνητα, τηλεοράσεις, έπιπλα, σχολεία, βιβλία, ρούχα, αρώματα! Οι πόλεμοι δεν γίνονται μόνο για να κερδίζουν κάποιες χώρες;

- Φ. ΜΙΤ. : Γίνονται για να παταχθεί η τρομοκρατία, οι εθνικισμοί, οι φανατισμοί...
- Μ.Θ.: Κι εσείς τι είσθε; Χωροφύλακες;
- Φ. ΜΙΤ. : Ποιοι εμείς; Το Συμβούλιο Ασφαλείας αποφασίζει.
- Μ.Θ. : Το λέτε σοβαρά; Αφού υπάρχουν χώρες που δεν συμφωνούν. [...]

Ήταν τότε που φιλοξενούσα τον Πρόεδρο της Γαλλίας στο σπίτι μου. Εκείνες οι συζητήσεις που κάναμε τότε μου δίνουν τώρα την ευκαιρία να προχωρήσω σε ορισμένες σκέψεις, με αφορμή τους πολέμους που σχεδόν κάθε χρόνο κάνουν εδώ κι

εκεί οι ίδιες πάντα χώρες. Οι πόλεμοι αυτοί έχουν πολλά κοινά, όμως εγώ θα αναφερθώ στο γεγονός ότι οι πολεμικές τους βιομηχανίες μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου άρχισαν να αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην οικονομία αυτών των κρατών, σε σημείο που, όπως το είπε κι ο Μίττεράν, να εξαρτάται το επίπεδο ζωής της χώρας από τα κέρδη της εξαγωγής του μαύρου θανάτου. Όμως αυτή η τεράστια σημασία των πολεμικών βιομηχανιών επηρέασε αρνητικά με πολλούς τρόπους ολόκληρη την κοινωνία: ψυχολογικούς, ιδεολογικούς, πολιτικούς ...[...] Τα εκατομμύρια εργάτες που βρίσκουν δουλειά στις πολεμικές βιομηχανίες, οι οικογένειές τους, το κοινωνικό περιβάλλον στις μικρές πόλεις, όπου υπάρχουν πολεμικά εργοστάσια. Οι στρατιωτικοί που η ψυχολογία τους ανεβαίνει με το αίσθημα της δύναμης, της ανωτερότητας. Κι αυτή η αίσθηση της ανωτερότητας περνά σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και κυρίως στα ΜΜΕ και τους επιστήμονες. Επίσης, τα οικονομικά οφέλη περνούν και αυτά σε όλη την κοινωνία. Σκεφτείτε, π.χ., τους φόρους που πηγαίνουν προς τους κοινωνικούς τομείς της Πρόνοιας, Υγείας, Παιδείας και Έρευνας.

Έτσι, τελικά, πίσω από κάθε δολάριο και κάθε ευρώ του κάθε πολίτη υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδες θύματα των όπλων που κατασκευάζουν οι «πολιτισμένοι» για να εξοντώσουν τους «απολίτιστους», εισπράττοντας από τους θανάτους και τις καταστροφές τους κολοσσιαία κέρδη, ώστε να ζουν άνετα και πολιτισμένα και να δίνουν αφ' υψηλού μαθήματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα...

(Διασκευή)

Μίκης Θεοδωράκης

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.onalert.gr/stories/prepei-na-ginontai-polemoi-giana-min-pesei-to-epipedo-zois-mas/28222>

Ημερομηνία ανάρτησης: 30 - 08 - 2013

Ημερομηνία ανάκτησης:

Κείμενο 2

Ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://marokasa11.blogspot.com.cy>

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

1. Στο Κείμενο 1 ο Μίκης Θεοδωράκης υποστηρίζει την άποψη ότι οι πολεμικές βιομηχανίες επηρεάζουν αρνητικά τις κοινωνίες των χωρών στις οποίες ανήκουν αυτές. Να αναφέρετε δύο (2) επιχειρήματα με τα οποία υποστηρίζει την άποψη αυτή.

(μονάδες 4)

2. Τι συμβολίζει, κατά τη γνώμη σας, το άδειο σακάκι στο Κείμενο 2 και γιατί το παιδάκι φορά ρούχα στρατιωτικά;

(μονάδες 3)

3. Να εξηγήσετε ποιος είναι ο σκοπός του κάθε κειμένου. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

4. Να εντοπίσετε στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 δύο (2) διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες συνδέονται προτάσεις μεταξύ τους και να εξηγήσετε τι δηλώνουν.

(μονάδες 3)

5. Τι επιτυγχάνει ο συντάκτης με την υποτακτική σύνδεση προτάσεων στην πιο κάτω περίοδο λόγου; Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων.

(μονάδες 8)

«Έτσι, τελικά, πίσω από κάθε δολάριο και κάθε ευρώ του κάθε πολίτη υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδες θύματα των όπλων που κατασκευάζουν οι «πολιτισμένοι», για να εξοντώσουν τους «απολίτιστους», εισπράττοντας από τους θανάτους και τις καταστροφές τους κολοσσιαία κέρδη, ώστε να ζουν άνετα και πολιτισμένα και να δίνουν αφ' υψηλού μαθήματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα».

6. Να μετατρέψετε την πιο κάτω ευθεία ερώτηση σε πλάγια ερωτηματική.

(μονάδες 5)

- Μίκης Θεοδωράκης: «Και γιατί, κύριε Πρόεδρε, αντί να πουλάτε θάνατο, δεν φροντίζετε να πουλάτε ειρήνη;» (Κείμενο 1)

7. Να χρησιμοποιήσετε τη λέξη *πόλεμος* σε δύο προτάσεις/φράσεις με διαφορετική (κυριολεκτική και μεταφορική) σημασία.

(μονάδες 2)

8. Να γράψετε ένα (1) συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις από το Κείμενο 1.

(μονάδες 2)

(α) «... για να εξοντώσουν τους ‘απολίτιστους’»

(β) «... όταν λέμε «όπλα» εννοούμε μεγάλα, χοντρά, ακριβά»

A. II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Στο σχολείο σας θα γίνει εκδήλωση μνήμης για τα θύματα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ως μέλος του Ομίλου Ιστορίας, αναλάβετε να εκφωνήσετε ομιλία με θέμα «Ο πόλεμος δεν τέλειωσε ακόμη...», στην οποία θα αναφερθείτε στις αιτίες των πολέμων γενικά, αλλά και τις τραγικές συνέπειες που έχει στη ζωή των ανθρώπων και θα εισηγηθείτε τρόπους με τους οποίους τα κράτη θα μπορέσουν να δημιουργήσουν προϋποθέσεις ειρηνικής συνύπαρξης και αποτροπής πολεμικών συγκρούσεων.

(Έκταση 220 - 250 λέξεις)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (30 μον.)

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους» (απόσπασμα)

(...) Η θητεία του στον Ναύσταθμο με τον καιρό εξηγήθηκε. Τον έπαιρναν μετά την πρωινή αναφορά διάφοροι μόνιμοι υπαξιωματικοί στην Σαλαμίνα, άλλος για εργάτη στο γιαπί¹ του, άλλος να του σκάψει τον κήπο, άλλος να του μάσει² τις ελιές. Η αντιπροσφορά ήταν να του δίνουν τα βράδια άδεια εξόδου, για να δουλεύει γκαρσόνι σε μια ταβέρνα στην Κούλουρη.

Να σημειωθεί ότι ήταν σαν την μύγα μες στο γάλα, όχι τόσο για το χρώμα του, όσο για την προσεγμένη εμφάνισή του. Πλυμένος και σιδερωμένος πάντα, άστραφτε. Το παντελόني του είχε τους πιο καλοτσακισμένους ωκεανούς. Επέβαλλε και δεν επέβαλλε σεβασμό με την εμφάνισή του.

«Ρε κοίτα καμάρι ο γύφτος», έλεγε καμιά φορά κάνας ναύτης μουδιασμένα.

Ακόμα και στον σινεμά όπου πήγαινε, όταν οπλονόμος³ υπηρεσίας ήταν ο «πεθαμένος» που δεν τον άφηνε να βγει, ήταν άψογος.

[...]

Στην Κούλουρη είχε μεταφέρει και την οικογένειά του. Ούτε είκοσι χρονών δεν ήταν κι είχε κιόλας δυο παιδιά. Γι' αυτό και έκανε όχι μόνο την ορντινάντσα, αλλά και βάρδιες επί πληρωμή στα πλουσιόπαιδα απ' την Αθήνα. Παρότι ήταν κιόλας πατέρας, ο Τζιμ μας μιλούσε συνέχεια για τη μάνα του, την κυρά Ελισάε. Τόσα μας έλεγε, που ήταν σαν να τη γνωρίζαμε.

Όταν θέλαμε να τον ευχαριστήσουμε, του λέγαμε: «Τι κάνει η κυρά Ελισάε, ρε Τζιμ;» κι αυτός άρχιζε.

Μας μίλαγε ακόμα για τα παιδικά του χρόνια στους κάμπους της Θεσσαλίας. Τού 'χαν εντυπωθεί οι παπαρούνες της ανοίξεως, αλλά πιο πολύ, γιατί όλο το επανέφερε, ένα ποταμάκι όπου έπαιζε με τους γυρίνους.

«Που λες κληρούχα, έτσι τ'άπιανα με τις χούφτες μου τα μπακακάκια, έτσι τ'αμόλαγα».

Ήταν ένας μόνιμος νοσταλγός.

Τον «πεθαμένο», τον οπλονόμο που δεν τον άφηνε να βγει, [...] ο Τζιμ τον έτρεμε. [...]

Τον έβλεπε από μακριά κι αμέσως άλλαζε δρόμο. [...]

Η αυλή του οπλονόμου ήταν λουλούδια ένα κι ένα. Διάφοροι εξ' αναβολής ναύτες με ντοκτορά και διάφορα πλουσιόπαιδα που δεν ξημέρωσαν ποτέ στον Ναύσταθμο, παρά μόνον για την πλάκα τους, όπως έγινε εκείνο το βράδυ με τον Τζιμ.

Ήθελε οπωσδήποτε να βγει έξω, γιατί είχε δεσμευθεί στο αφεντικό του.

Έβαλε ένα ναύτη γραφιά να μιλήσει στον οπλονόμο.

«Καλά, περίμενε και θα δούμε», τού 'πε αυτός.

Μέχρι αργά το βράδυ απ' το οπλονομείο ακουγόνταν χάχανα και χαρές.

Γλεντούσαν μ' ένα μαγνητόφωνο. Ο Τζιμ έξω ξεροστάλιαζε. Ξαφνικά βγαίνει ένα τσιράκι.

«Τι κάνεις εδώ, ρε Τζιμ;» του λέει.

Του είπε. Μπαίνει αυτός μέσα και μετά από λίγο τον φωνάζουν.

Με το που μπαίνει, του λέει ο οπλονόμος:

«Αναφέρσου, γύφτο». [...]

Μετά τον έβαλαν να τραγουδήσει, για να του δώσουν άδεια, τον έβαλαν να χορέψει τσιφτετέλι. Ωρες τον τσαλαπατούσαν. Αργά την νύχτα ήρθε ο Τζιμ στον θάλαμο.

Ξάπλωσε με τα ρούχα και άρχισε να κλαίει σιγανά με αναφιλητά.

Το κρεβάτι μου ήταν κάτω απ' το δικό του.

«Τι έγινε, ρε κληρούχα;»⁴ του λέω.

«Τίποτα, ρε κληρούχα, κρύωσα», λέει ο Τζιμ και άρχισε να ψευτοβήχει.

Αλλά πάλι δεν άντεξε και άρχισε να κλαίει πολύ σιγανά. Σφιγγότανε.

Πήγα να του ξαναμιλήσω, αλλά δεν του μίλησα.

Τρέξτε, δάκρυα, να θολώσετε εκείνο το γάργαρο ποταμάκι στον θεσσαλικό κάμπο.

Τρέξε, παιδί, τρέξε, αεράκι, αλώνισε τη γη. Σε καρτερεί το βράδυ η μάνα σου, σαν ζυγούρι⁵ να χωθείς στα φουστάνια της και νά 'ναι ένα γύρω οι μπαρμπάδες και οι παππούδες, ένα σώμα πυκνό, αδιαπέραστο, γιομάτο σκοτεινά άστρα.

Λεξιλόγιο: ¹να μάσει: να μαζέψει, ²γιατί: οικοδομή, ³οπλονόμος: υπαξιωματικός του Πολεμικού ναυτικού, ⁴κληρούχας: αυτός που καλείται να υπηρετήσει τη θητεία του στο Πολεμικό Ναυτικό, ⁵ζυγούρι: το δίχρονο αρνί

Ερώτηση Β1

Να γράψετε πώς παρουσιάζεται ο πρωταγωνιστής Τζιμ μέσα στο κείμενο και να εξηγήσετε τι θέλει να πετύχει ο αφηγητής με την περιγραφή αυτή. Να αναφέρετε **δύο (2)** εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή της εμφάνισής του γράφοντας από το κείμενο και **μία (1)** σχετική φράση για το **κάθε** ένα.

(μονάδες 10)

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Νικόλαος Πετιμεζάς-Λαύρας, «Μπορεί έτσι... να 'γινε» (απόσπασμα)

[...] - Θέλω να κατεβώ... Θέλω να πάω μαζί τους· να παίξω, να παίξω κι εγώ.
Το γαϊδουράκι, σα να τον ένιωσε, κοντοστάθηκε μοναχό του.

- Τι αλλόκοτο αγόρι, μουρμούρισε εκείνη. Ποτέ δεν έπαιξε μ' άλλα παιδιά. Δεν ήταν για παιχνίδια ποτέ του, και τώρα...

Τον ξεπέζεψε και τον απίθωσε απαλά καταγής. Με τα ξυπόλητα πόδια του πλατσούλισε στο νερό του καλντεριμιού¹ κι έδραμε² ανάμεσα στ' άλλα αγόρια που τον περικυριούσανε ανυπόμονα, να παίξουν με τον ακατάδεχτο νέο σύντροφο. Στένεψαν τον κύκλο γύρω του. [...]

Άλλο αγόρι της συντροφιάς τον άδραξε απ' τους ώμους, τον τύλιξε καλά μ' εκείνη την κόκκινη μπόλια³ και του σφιχτόδεσε με κουρέλι τα μάτια, όπως το 'θελε το παιχνίδι τους... τον άγγιζαν με την αράδα τους καθένας και τον ρώταγαν: «Ποιος σε χτύπησε;», όπως το 'θελε το παιχνίδι τους...

Λίγο λίγο, το παιχνίδι φούντωνε, άναφτε και κόρωνε. Εκείνα τον έσπρωχναν, τον βαρούσαν, τον μπάτσιζαν, τον φτύνανε, παίρνοντας έτσι εκδίκηση από τούτο τ' αποτραβηγμένο, το περήφανο, που δεν τους σίμωσε πριν, που δεν τους λογάριάζε και που τον εχτρεύονταν όλα για την ακαταδεξιά⁴ του. Ένας μικρός τού 'σπασε την καλαμόβεργά του στο κεφάλι. Τράβηξαν το κόκκινο μαντήλι, το ποδοπάτησαν χάμω, το κουρέλιασαν, και τα κομμάτια τ' άρπαξαν όλα τα μικρά, και σείοντας κι ανεμίζοντας στον αέρα, ούρλιαζαν, χούγιαζαν,⁵ το προγκούσαν.⁶

Στρατιώτης αρματωμένος διάβαινε κείνη την ώρα στο πλάτωμα. Σίμωσε τον κύκλο, φοβέρισε τ' αγόρια που σκόρπισαν αλαφιασμένα κατά τα σπίτια τους. Ζύγωσε και ξετύλιξε το κουρέλι απ' τα μάτια του μικρού, του 'πιασε το χέρι και τον τράβηξε απαλά να τον συντροφέψει στο σπίτι του.

- Ποιανού είσαι; Τον ρώτησε. Ποιο είναι το γονικό σου;

Δεν έδωσε καμιάν απόκριση. Ούτε είχε κλάψει ούτε μίλησε ολότελα. Ανάβλεψε μονάχα με τη γλυκόθωρη ματιά του και κοίταξε το γιγαντένιο κορμί, την αρματωσιά.⁷

[...]. Τα μάτια του φαίνονταν να εξετάζουν στοχαστικά και εκστατικά, κι ένα χαμόγελο άθελά του χάραξε στ' άχρωμα χείλια του. [...]

Συλλοϊσμένο, λυπημένο, μα σοβαρό κι αμίλητο, με τα ονειροπαρμένα μάτια του ψηλά αναστραμμένα, τράβηξε στο πατρικό του και μπήκε μέσα. Η μάνα του, γυρίζοντας απ' το νερό, το βρήκε καθισμένο δειλά και μαζεμένο διπλοπόδι πλάι στο παραγώνι, στην ψάθα χάμω, σκονισμένο, λασπωμένο, φτυμένο, κουρελιάρικο...

- Σε χτύπησαν, αγόρι μου;

Ούτε λάλησε ούτε κλάφτηκε ούτε έδειξε θυμό για τα όσα του 'καναν. Μονάχα χαμογέλασε πάλι λίγο πικραμένα. [...]

Λεξιλόγιο: ¹καλντερίμι: στενός, λιθόστρωτος δρόμος, ²έδραμε: έτρεξε, ³μπόλια: μαντίλι κεφαλής, ⁴ακαταδεξιά: έλλειψη καταδεκτικότητας, κάποιος που δεν καταδέχεται να μιλήσει /να συναναστραφεί άλλους, ⁵χούγιαζαν: φώναζαν δυνατά, ⁶προγκούσαν: έδιωχναν άγρια, με απειλές και βία, ⁷αρματωσιά: οπλισμός στρατιώτη

Ερώτηση Β2

α) Να αναφέρετε ποιο **κοινωνικό φαινόμενο** αναδεικνύουν τα δύο κείμενα. Να γράψετε **ένα (1)** περιστατικό από το **κάθε** κείμενο σχετικό με το φαινόμενο αυτό και να επισημάνετε **έναν (1) κοινό** αφηγηματικό τρόπο τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με **ένα (1)** στοιχείο από το **κάθε** κείμενο.

(μονάδες 10)

β) Να εξηγήσετε ποια σημασία έχει για τον Τζιμ το **ποταμάκι με τους γυρίνους** και ποια σημασία έχει για το παιδί ο **αρματωμένος στρατιώτης** παρουσιάζοντας **δύο (2)** συναισθήματα που προκαλεί το καθένα στον αντίστοιχο πρωταγωνιστή.

(μονάδες 10)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Στο δειγματικό δοκίμιο περιλαμβάνονται ερωτήσεις από όλη τη διδακτέα ύλη, όπως έχει καθορισθεί στα Πλαίσια Μάθησης. Η εξεταστέα ύλη θα ανακοινωθεί σε μεταγενέστερο στάδιο.